

פנינים מאירים

הארות ופנינים ממשנת רבותינו - על חדף היומי

גליון 8

פרשת תרומה

ברכות נ"א - נ"ז

המחלות לא מחיידקים - רק מעבירות!

יש תרופות שמועילות, או ח"ו היא חשוכת מרפא, עד שלכל מחלה יש שם בפני עצמה.

אך האמת היא שכל המחלות אינם מקרים בעלמא, אלא יש גדודים של מלאכי חבלה, שנשלחו לתפקיד מסוים, והתסמינים הללו הם התפקיד שמוטל עליהם, והם מבצעים אותו בדיוק לפי מה שנצטוו, והם 'נאמנים בשליחותם'.

הרופאים בימינו מסבירים שהמחלות הם תוצאה של חיידקים מסוימים, והאקלים עם תנאי התפתחות מסוימים גורמים להתפתחותם, ולהפצת המחלות, או לחילופין להבראה מהם.

וצריך לדעת את היסוד הזה, ולהאמין בו באמונה חושית - שהם כולם 'שלוחי דרחמנא', והם לא באו מעצמם, אלא הבורא שלח אותם, והם כולם עושים באימה רצון קונם.

ובה מובן מדוע צריך היתר מיוחד - 'ורפא ירפא' - מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות, שאילולי התירה התורה במפורש להתרפאות, הרפואה היתה נחשבת כאלו נלחמים בשלוחי הבורא.

א"ר ישמעאל בן אלישע: שלשה דברים סח לי סוריאלי שר הפנים - אל תטול חלוקך בשחרית מיד השמש ותלבש וכו', מפני שתכספית ואמרי לה אסתלגנית של מלאכי חבלה מצפין לו לאדם, ואומרים אימתי יבא אדם לידי אחד מדברים הללו וילכד.

[ברכות נא.]

וברש"י: תכספית - שם חבורת שדים, אסתלגנית - שם חבורת מלאכי חבלה.

הנה במסכת גיהינום שבספר ראשית חכמה מוזכרים כמה פעמים שיש כתות כתות של מלאכי חבלה, שלכל כת תפקיד מוגדר, אומר הגאון **רבי ירוחם ממיר** זצוק"ל שגם כאן בעולם יש כתות כאלו.

האנשים רגילים לחשוב שבעיות בריאותיות נגרמות כתוצאה מקלקול במערכת הטבעית של האדם, אמנם ניתן לראות את פלאי הבריאה במהלך המחלות - שלכל מחלה יש מסלול ברור של טבעים, צורת ההתפשטות וההתדבקות, מהם התסמינים שלה, ואחר כמה זמן תחלוף, אם

הרפאות מקפדה

ואמר רב יהודה שלשה דברים מקצרים ימי ושנותיו של אדם... והמנהיג עצמו ברבנות - דא"ר חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם לאחיו? מפני שהנהיג עצמו ברבנות.

סיפר הגר"ש ניימן: שבערוב ימיו של הגאון **רבי נחום פרוצוביץ** זצוק"ל - לאחר שחלה, אמר לתלמידיו:

כשביקש ממני הגאון **רבי אליעזר יהודה פינקל** זצוק"ל לכהן כראש ישיבה ולמסור שיעור כללי, חששתי, ואמרתי לו - שבגמרא משמע שעל כל מרביץ תורה נגזר מספר שנים מדויק שבהם יכהן בתפקידו... וכשיסתיים תפקידו, יאלץ לעזוב את העולם!

וביקשתי ממנו שאני רוצה ללמוד עוד כמה שנים... ולצערי צדקתי... כנראה שקיבלתי את התפקיד מוקדם מידי...

לימוד ברציפות

העיסוק בדברי התורה היתה כ"כ גדולה, עד שכל הפסקה הכי קטנה נחשבה להיסח הדעת - ביטול תורה.

והסביר שעד כמה שיש הבדל בנינו לדורות הקודמים בגודל כוחות הנפש שהיה להם, עוד יותר גדול הוא גודל יגיעת התורה וקבלת עולה, שהיתה להם.

היגיעה שלהם נבעה מתוך אהבת תורה עצומה, ושאיפה עזה לדעת ולהבין את כל התורה כולה, ולכן זכו לכל המעלות המופלגות.

וכל אדם שירחיב את שאיפותיו, ודאי שיגביר את יגיעתו, ויתגבר ללמוד ללא היסח הדעת, וממילא יצליח בלימודו יותר, לא רק כפי שמתאמץ אלא בכפל כפלים, גם מבחינה טבעית, וגם מצד ההבטחה של 'הרחב פיך ואמלאהו'.

ת"ר היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפנייהם בש"א כל אחד ואחד מברך לעצמו... קסברי מפני בטול בית המדרש. תניא נמי הכי - של בית רבן גמליאל לא היו אומרים מרפא בבית המדרש, מפני בטול בית המדרש. [נ"ג.]

וברש"י: מפני בטול בית המדרש. שבזמן שאחד מברך לכולם הם צריכים לשתוק מגרסתם כדי שיתכוונו כולם וישמעו אליו ויענו אמן.

לכאורה הרי גדול העונה אמן יותר מהמברך, ומדוע לא יפסיקו לרגע קט, בשביל להרוויח מצווה גדולה?

הגאון **רבי אהרון קוטלר** זצוק"ל היה מביא מכאן דוגמא לעמל התורה של הדורות הקודמים, שהתמדתם והריכוז שלהם בעת

להעריך את מעשי האחרים

ולכן אמרו שגדול העונה יותר מהמברך, כלומר מי שמסוגל להעריך ולהחשיב פעולה טובה של חברו, אפילו שהוא עצמו לא עושה אותה - גדול יותר ממי שעושה בעצמו דברים חשובים, אבל לא מכבד ומעריך את מעלותיו של רעהו.

ומבחר שאין זה רק רעיון בלבד - אלא זהו פשטות דברי חז"ל, שהרי אנו רואים במציאות שיותר קל לו לאדם לכוון בברכות שמברך בעצמו, מאשר להמתין ולהאזין לברכות חברו, כדי לענות עליהם אמן.

והסיבה לזו היא 'כח התחרות' המונח בנפש, שמסרב לכבד את השני ולהכיר בטוב הטמון בו, והכח הזה משתקף ובא לידי ביטוי אפילו בדברים הקטנים האלו.

למימרא דמברך עדיף ממאן דעני אמן והתניא ר' יוסי אומר גדול העונה אמן יותר מן המברך. [נ"ג:]

לכאורה אינו מובן מהי המעלה והגדולה של ענית אמן, הרי היא בסך הכל הסכמה לדברי המברך - ומדוע היא חשובה יותר מהברכה עצמה?

מסביר הגאון **רבי יוסף יהודה ליב בלאך** זצוק"ל שחז"ל גילו לנו כאן יסוד חשוב בכוחות נפש האדם - שיתכן אדם שיתעלה בעצמו, ויעשה הרבה מעשים טובים, אבל כשרואה את השני שעושה מעשים טובים, אינו מסוגל להעריך ולהחשיב אותו.

כח התפילה אפילו לשעבר

הרבי התפלל, ומיד למחרת הגיע מברק המורה לחיילים לעזוב את העיר, באו האנשים לרבי ובקשו שישב להם את כספם, בטענה - שהלא המברק נשלח יומיים קודם לכן, עוד בטרם קיבל הרבי את הכסף לצדקה, ובטרם התפלל, אם כן לא תפילתו של הרבי היא שהושיעה אותם, המברק בכל מקרה היה מגיע.

אמר להם הרבי וכי רציתם שאתפלל היום והחיילים יסתלקו רק כעבור יומיים? תפילתי הועילה עד כדי כך שכבר למפרע הגיעה הישועה!

בני העיר קיבלו את דבריו, והגישו את טענותיהם לפני המהרש"ם שיכריע עם מי הצדק.

המהרש"ם הצדיק את הרבי, והביא ראיה מפסוק מפורש, שכאשר שהה ארון האלקים בבית עובד אדום הגיתי נאמר וישב ארון ה' בית עובד אדום הגיתי שלשה חדשים ויברך ה' את עובד אדום ואת כל ביתו, ואמרו חז"ל [ברכות סג:] מהי היא ברכה שברכו? אמר רב יהודה בר זבידא זו חמות ושמונה כלותיה שילדו ששה ששה בכרס אחד.

הנה הארון שהה בבית עובד אדום הגיתי שלשה חדשים, ואם החמות ושמונת כלותיה ילדו בשעה שהארון היה בביתם ששה בכרס אחד, על כרחך שההריון התחיל לפחות ששה חדשים לפני שהארון הגיע לביתם, רואים אנו סיים המהרש"ם את דבריו שברכת הארון הועילה למפרע.

הצועק לשעבר הרי זו תפלת שוא. [נד.]

הנה כשהשונמית באה לאלישע לבכות על בנה שמת, כתוב "ויבא ויסגר הדלת בעד שניהם ויתפלל אל ה' ", ולכאורה זה היה תפילת שווא - אחרי שהילד כבר מת?

לפ מלפנים ושרים ציד ה'?

פלגי מים לב מלך ביד ה'. [נ"ה.]

סיפר הגאון רבי יוסף ישראלון זצוק"ל שהגיע פעם לדבר עם מרן הגרא"מ שך זצוק"ל בנוגע לפירצה שהתעוררה באותה עת, ונכנס אליו עם כל המסמכים הנוגעים לענין המדובר, והגרא"מ לא התייחס.

כמה פעמים ניסה לעורר את הענין אך הגרא"מ לא התייחס, אחרי כמה חדשים הראה לו שוב, ואז הגרא"מ התעורר כארי ולחם בכל הכוח כנגד פירצה זו.

הגר"י הביע את פליאתו באזני מרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל מה השתנה הפעמים הראשונות מהפעם האחרונה? ואמר לו מרן הגרא"ל: הרי מקרא מפורש - פלגי מים לב מלך ביד ה', ומאן מלכי? רבנן! וממילא כשרצון ה' היה להילחם בזה, עורר את לבו של - מלכי רבנן שילחמו בזה, כשרצון ה' היה שעדיין לא ילחמו בזה ממילא מרן זיע"א לא נלחם.

אומר הגאון רבי שמשון פינקוס זצוק"ל שחז"ל לא אמרו שתפילה לא מועילה למפרע, אלא אמרו הלכה בהלכות תפילה, שאין מתפללים ומבקשים על העבר. אלישע כשבא להחיות את בן השונמית לא ביקש לשנות את המציאות למפרע - שהנער לא יהיה מת, אלא ביקש שמכאן ולהבא הנער יחיה.

ומביא ראיה ממעשה שהיה בזמן המהרש"ם, שהיתה עיר שסבלה מאוד ממחנה צבאי שהה בה, והחיילים נכנסו לתוך הבתים אכלו ושתו ובזזו ורוששו את העיר, מצב בלתי נסבל זה נמשך חודשים ארוכים.

בני העיר הלכו לבקש ישועה מרבי מפורסם שהיה באותו אזור, אמר

להם הרבי - תנו לי אלף רובל לצדקה ואני אתפלל שבזכות צדקה זו יסתלקו החיילים מהעיר, חלק מבני העיר סירבו - לא די במה שהתרוששו עד היום מהיכן נוכל לתת עוד אלף רובל, אבל החלק הגדול התארגן ואסף מבני העיר את אלף הרובלים והביאום לרבי.

כח הברכה של יהודי

פרשת תרומה

וַנִּתֵּן אֶת הַכֹּפֶרֶת עַל הָאָרֶן מִלְּמַעְלָה וְאֶל הָאָרֶן תִּתֵּן אֶת הָעֵדוּת אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ.

[כ"ה כ"א]

יש להבין מדוע הקדימה התורה את נתינת הכפורת לפני נתינת לוחות העדות - אפילו שלא ניתן להניח את הלוחות בתוך הארון אחרי שמכסים אותו בכפורת?

אומר הגאון רבי אברהם יצחק ברזל שליט"א יתכן והתורה באה לרמוז לגמרא בברכות [נ"ה.] אמר רבי יוחנן: אין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה, שנאמר 'יהב חכמתא לחכימין ומנדעא לידעי בינה'.

ומהי החכמה הראשונה? בקשת החכמה!

הקדמת הכרובים - שפניהם כפני תינוק שמסמל את בקשת החכמה - באה להורות שניתן להתמלא התורה רק עם הקדמה של בקשת החכמה.

וראה עוד בנפש החיים [שער ד' ה'] שהכרובים שפניהם איש אל אחיו מרמזים על 'ראת ה' ואהבתו, וגם זאת ניתן להכליל בדברים אלו, שזוכים לראשית חכמה - רק עם ראת ה', קדמה לה.

לרפואת רבי אברהם יצחק בן חנה מערא שליט"א

ואמר רב יהודה שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו... כוס של ברכה לברך ואינו מברך... דכתיב ואברכה מברכך. [נ"ה.]

אמר מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל שניתן לראות מכאן את כח הדיבור של כל יהודי, שהרי מענישים את כל מי שלא מסכים לברך, אפילו אדם פשוט, מפני שגם על ברכתו נאמר 'ואברכה מברכך'.

וכעין זה מצינו [בב"מ קו, א] שחוכר שהפר את ההסכם, ולא זרע בדיוק את המין המסוכם, ולבסוף נשתדפה השדה, חייב, כי המחכיר יכול לטעון שאם היה יודע מה זרע בשדהו, היתה התפילה יותר מדויקת, ותפילותיו היו מתקבלות - כדכתיב 'ותגור אומר ויקם לך', ודין זה נאמר גם על איכר פשוט!

הנבואה של רבי משה פיינשטיין

אמר רבי יוחנן השכים ונפל פסוק לתוך פיו הרי זה נבואה קטנה [נ"ז:]

סיפר הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל שכאשר יצא מרוסיה לארצות הברית, עברה הרכבת לריגה דרך ברלין, ונרדם בלילה בתוך דאגה איך יוכל לפעול להרבות כבוד שמים מחוץ למקום בו הוא מוכר.

בבוקר התעורר לאחר שחלם את הפסוק 'ושמעו אמרי כי נעמוי [תהילים קמא], ואמר לעצמו הרי ר' יוחנן אמר שזה נבואה קטנה, וכנראה רמזים לו משמים שדבריו יובנו ויתקבלו ברצון. וכשהגיע לריגה ראה שיש שם ציבור שאינם בני תורה, ודרש שם דרשה גדולה באגדה, ודרשתו עשתה רושם רב, ומאז החל לדרוש גם באגדה.

לתגובות והארות וכן לקבלת הגיליון בתחילת השבוע

ניתן לפנות: peninim88@gmail.com

הפנינים מלוקטים וערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים